

INLEIDING

Het voetballen draait uiteindelijk om een ding: scoren. Maar, hoe ga je er met je elftal voor zorgen dat uiteindelijk die spelbedoeling wordt gerealiseerd? Ten eerste kun je bepalen welke zones op het veld jij wilt aanvallen als elftal. Ten tweede kun je bedenken hoe je in die zones wilt komen. Het is immers een groot verschil of jij met je elftal voornamelijk gevaarlijk wordt vanuit de omschakeling, waardoor de ruimtes dus groot zijn en de tegenstander vaak verder uit elkaar staat. Of dat jouw elftal vooral gevaarlijk wordt vanuit een geduldige opbouw en gefaseerd de helft van de tegenstander bereikt. Tegenstanders staan dan dicht bij elkaar waardoor bepaalde zones niet direct aangevallen kunnen worden.

Zones op het veld

Willem Weijs, toenmalig hoofdtrainer van FC Eindhoven, vertelde hierover in De Voetbaltrainer 278.

‘Een belangrijk element in onze speelwijze is het aanvallen van de assistzones. Wanneer je een heatmap bekijkt met de locaties van alle assists die worden gegeven in het voetbal, dan zie je dat er eigenlijk vier zones zijn. De eerste is de zone voor het zestienmetergebied, wat vaak zone 14 wordt genoemd. De tweede is de zone aan de zijkant van het zestienmetergebied waarvandaan je vaak de teruggetrokken voorzet ziet. Wij noemen deze zone de assistzone. De derde is vanaf de zijkant waar je de vroege voorzet kunt spelen. De vierde zone is de halfspace net buiten het strafschopgebied waarvandaan je vaak de voorzet richting de tweede paal ziet.

Hoe we die assistzones willen bereiken, hangt van het veldgedeelte af. Wij delen het veld in drie delen en bij elk deel hebben we bepaalde voetbalgedragingen. Deze voetbalgedragingen zijn geen spelprincipes,

De zones van waaruit de meeste assists worden gegeven.

maar het zijn aandachtspunten die we meegeven aan de spelers.

De tweede fase is voorwaardelijk om de assistzones aan te vallen. Het is altijd variabel wie welke rol heeft. In de eerste fase willen we +1 creëren. Hoe we dat doen, is afhankelijk van de tegenstander. Zet die bijvoorbeeld met twee of drie spitsen druk? In de competitie verdedigen veel tegenstanders man-op-man. Dan is tegengesteld bewegen erg belangrijk. Een speler komt in de bal en wordt gevolgd, dan moet een medespeler diepgaan om gebruik te maken van die ruimte of andersom. Ik kan vanaf de zijkant niet besturen wie op welk moment en vanuit welke positie gaat lopen. Vandaar dat ik het erg belangrijk vind dat spelers zelf de verantwoordelijkheid nemen en krijgen. Spelers moeten begrijpen wat we doen, anders komen er vanzelf moeilijke situaties in het veld waarin ze niet de juiste beslissing kunnen nemen. We betrekken daarom regelmatig spelers erbij door vragen te stellen. Er zijn trainers die deze voetbalgedragingen allemaal zouden bestempelen als spelprincipes. In mijn ogen kan dat niet. Een spelprincipe moet je altijd

doen, onafhankelijk van de stand, tegenstander of positie op het veld. Je moet niet altijd tegengesteld bewegen en je speelt niet altijd de jumper (speler van de tegenpartij die uitstapt op druk te zetten, red.) uit. Dat is waarom ik slechts acht spelprincipes heb en dat aanvul met gedragingen. Spelprincipes moeten herkenbaar worden voor spelers. Wanneer je er dan 24 hebt, blijft het niet hangen bij spelers.'

Ruimtes aanvallen

Arne Slot vertelde in De Voetbaltrainer 223 over de ruimtes die hij wil aanvallen om tot scoren te komen.

Arne Slot: 'De beste zone waarin we iemand kunnen aanspelen is de scoringszone: de ruimte tussen de keeper en de verdedigers. Dat is dan ook altijd de eerste optie voor mijn spelers. Maar vaak is die zone moeilijk bereikbaar, zeker als de tegenstander gegroepeerd achter de bal staat. Dat betekent dat wij onze focus verleggen naar aanspeelmogelijkheden in de hotzone: de ruimte tussen de verdediging en het middenveld van de tegenstander, tussen beide zestienmetergebieden in. Bijna elke succesvolle aanval verloopt via die hotzone. Overigens ben ik geen fan van die term, maar ik ben tot op heden geen betere benaming tegengekomen.

Is ook daar geen ruimte, dan is balbezit in de halfspaces een goed alternatief. Als de bal aan de zijkant is, dan móét die in elk geval zo snel mogelijk terug naar de as. Ik onderscheid dan ook geen 'eigen helft' en 'helft tegenstander', maar 'de bal is in de as' en 'de bal

is aan de zijkant'. Is de bal al in de as, dan houden we hem daar waar mogelijk. Is de bal aan de zijkant, dan zorgen we er als team voor dat we de bal terugverplaatsen naar de as. Daarbij gaan we specifiek op zoek naar de hotzone aan contrakant.'

Hoge voorzetten komen zelden aan, en áls er al een kans uit voortkomt, is dat vaak middenin een fysiek duel met een tegenstander. Een bal door de lucht met je hoofd of voet afwerken is erg moeilijk. Niet voor niets resulteert slechts één op de zeventig tot tachtig voorzetten direct in een doelpunt. De hoge voorzet is een heel inefficiënt middel om tot scoren te komen. Zeker voorzetten vanaf de back, die de bal met een vroege voorzet richting het overvolle strafschoepgebied slingert. Zo'n bal is bij mij echt uit den boze. Op het 'verbod' op voorzetten bestaan uiteraard wel uitzonderingen. Heb je de beschikking over een geweldige kopper als Luuk de Jong en een speler met een hard aangesneden, nauwkeurige voorzet als Jetro Willems, dan is de voorzet ineens een stuk effectiever. Maar zonder de specifieke kwaliteiten van zulke

Verschillende benamingen voor zones op het veld.

spelers ben ik ervan overtuigd dat het geven van een hoge voorzet geen goede aanvalsstrategie is. Het spel van Atlético Madrid ondersteunt mijn visie. Zij dwingen de tegenstanders met hun veldbezetting, die extreem op het dichthouden van de as van het veld is georiënteerd, tot veel voorzetten. Zij krijgen al jarenlang ontzettend weinig goals tegen.

Overigens is er nog een uitzondering op het ‘verbod’ op voorzetten. Als een tegenstander extreem gefocust is op het dichtmetselen van de as, en niet of nauwelijks uitstapt naar de zijkant om een voorzet te voorkomen, dan is het zeer lastig om door de as door te komen en word je bijna gedwongen tot het geven van voorzetten.

Dat doen we dan ook. Ik geloof niet dat die ballen er vaak ineens worden ingekopt of -geschoten. Maar door de tweede bal te veroveren, staat de tegenstander soms nog ongeorganiseerd. Vanuit die chaos kunnen we dan tot kansen komen.

Over de effectiviteit van voorzetten heb ik het veel met mijn spelers. Ik laat ze bijvoorbeeld vaak beelden zien van wedstrijden waarin we balverlies lijden als er zo'n bal werd gegeven. Vliegt een kopbal uit een voorzet er eens in, dan hebben ze de grootste lol. 'Zie je wel, trainer.' Maar uiteindelijk hebben ze wel door dat dit slechts incidenten zijn. Als we de bal terugbrengen naar de as, hebben we veel meer kans op een doelpunt. Mijn spelers leren dat ook steeds beter inzien. En ze zien dat onze speelwijze werkt. Dat geloof geeft een enorme boost aan de uitvoering van onze manier van spelen.'

Waarom is de teruggetrokken voorzet wel een goede manier om tot scoren te komen?

Arne Slot: 'Die bal wordt ten eerste vaak van dichtbij de goal gegeven, waardoor de tegenstander minder tijd heeft om erop te reageren. Maar belangrijker nog: een teruggetrokken voorzet die aankomt, levert een veel grotere kans op een goal op dan een doelpoging uit een hoge voorzet. Een speler kan tegen

een teruggetrokken bal aanlopen en de snelheid van de pass gebruiken om te schieten. Een kans uit een teruggelegde voorzet leidt dan ook relatief vaak tot een doelpunt, mits de bal zonder stuit over de grond wordt gegeven.

Wat je bijna altijd ziet, is dat verdedigers de doelmond inlopen als de voorzet komt. Dat is een natuurlijke reflex: ze willen tussen de aanvallers en de goal blijven. Atlético Madrid heeft daarvoor een oplossing gevonden: hun twee controlerende middenvelders nemen de ruimte voor de teruggetrokken voorzet weg. Barcelona scoort onophoudelijk uit teruggetrokken voorzetten, maar zelden of nooit tegen Atlético Madrid. Bij veel ploegen ligt die ruimte voor de teruggetrokken bal er wél. Dan komt het aan op de kwaliteit van de pass en het schot.

Belangrijk is vooral de bezetting voor de goal. Ik geef mijn spelers nooit vaste opdrachten mee, in de zin van: de spits loopt naar de eerste paal, de buitenspeler naar de tweede paal en de aanvallende middenvel-

der komt op de strafschopstip. Elke situatie is anders en daarop moeten spelers anticiperen. Met zulke vastomlijnde opdrachten ontnemen je spelers hun broodnodige vrijheid. Maar er moet wel altijd bezetting zijn om tot scoren te komen uit een teruggelegde bal. Daarbij moeten spelers uiteraard naar elkaar kijken, want als je met z'n drieën op de strafschopstip komt, hoeft maar één tegenstander de loopactie door te hebben en je staat alle drie gedekt.'

Online

Via het scannen van deze QR-afbeelding kom je op een pagina met de videobeelden van een aantal van de trainingsvormen uit dit boek. Gebruik het wachtwoord: BoekTOA.

